

Groeipijn in Kampen

Een verslag van een uniek en waardevol amateurtheaterproject

door Benjamin Koolstra

Voorgeschiedenis

Toen de faculteit Drama, van de Christelijke Hogeschool voor de Kunsten Constantijn Huygens nog in Kampen was gevestigd, was er om de paar jaar een samenwerkingsproject tussen de faculteit, de Stadsgehoorzaal en enthousiaste amateurspelers. De stukken werden gespeeld door amateurspelers uit Kampen en omgeving en studenten van de faculteit Drama. Voor beide groepen een goede gelegenheid eens aan een grote theaterproductie mee te doen en alle facetten van het tot stand komen van dergelijke grotere producties te leren kennen. Een en ander leidde tot een Brechtproject (1988) en producties als *Bo Jo Tom* (1992) en *De Grote Reis* (1995).

Met het vertrek van de faculteit Drama naar Zwolle kwam er een eind aan deze samenwerking. De Stadsgehoorzaal kreeg een nieuwe directeur: Benjamin Koolstra. Hij kwam met het initiatief om de traditie voort te zetten in een andere vorm namelijk een amateurproductie maken met een professionele opzet. De spelers en musici zouden de kans krijgen om onder leiding van een professioneel artistiek team een familievoorstelling te maken en deze een aantal keer uit te voeren in de Stadsgehoorzaal. Doelstelling was het Kamper- en regionale amateurtheaterleven een nieuwe impuls te geven.

Kampen en omgeving kent een vrij groot aantal amateurverenigingen op theatergebied, ieder met een eigen publiek. Ook voor jongeren zijn er veel mogelijkheden om aan toneel te doen o.a. cursussen bij het Centrum voor Kunstzinnige Vorming, 't Speelwerk, bij musicalgroepen op scholen en ook daarbuiten. Het idee van de Stadsgehoorzaal was nu om een gemengde groep spelers, voortkomend uit bovengenoemde groepen, met een geheel andere werkwijze te confronteren. De spelers konden dan hun ervaringen weer delen met verenigingsgenoten en zo hun eigen vereniging wellicht ook een nieuwe impuls geven. Bovendien waren spelers nu eens in de gelegenheid een stuk te spelen dat hun eigen vereniging nooit op zou voeren, omdat bij veel amateurverenigingen de angst heerst dat al te veel afwijking van het gebruikelijke repertoire verlies van publiek tot gevolg heeft.

Tenslotte kregen de toeschouwers de gelegenheid een geheel anders vormgegeven stuk te zien.

Groeipijn

Van 15 tot en met 19 september 2001 vonden in de Stadsgehoorzaal Kampen de voorstellingen van de amateurtheaterproductie 'Groeipijn' plaats. De voorstelling was geschreven en geregisseerd door Inge Griffioen en Deirdre Swen.

Het scenario van *Groeipijn* is gebaseerd op twee boeken en een toneelstuk: *Harry Potter en de Steen der Wijzen* van J.K. Rowling, *De Torens van Februari* door Tonke Dragt en *Antigone* van Sophocles.

De belangrijkste overeenkomst is dat het in alledrie de gevallen gaat over een jongere die iets doet of moet doen wat dwars tegen de omgeving in gaat en die daardoor helemaal alleen komt te staan. Zij moeten allemaal een levensbepalende keuze maken. Bijzonder daarbij is, dat ieder van de personages een andere eigenschap inzet om zijn of haar doel te bereiken. Waar Harry zijn fantasie gebruikt, is Tom vooral rationeel ingesteld en gaat Antigone voornamelijk op haar gevoel af.

In de bewerking is dit zo aangescherpt dat de drie hun probleem alleen op kunnen lossen met hulp van de ander. Al deze eigenschappen zijn belangrijk voor een mens, samen maken ze een mens compleet, je moet ze alledrie in kunnen zetten in je leven.

Er werd besloten tot het samenvoegen van de drie verhalen om zo die meerwaarde tot uitdrukking te laten komen, al besepte iedereen dat dit een ingewikkeld en moeilijk toegankelijk stuk op zou leveren. Het was dus zaak om te zorgen voor een transparante vormgeving.

De werkwijze

Begin januari 2001 werden er audities georganiseerd. Een auditie bestond uit twee blokken: een spel-les waarin concentratievermogen, motoriek, speldurf en coachbaarheid getoetst werd en een muzikaal blok waarin kandidaten een thuis ingestudeerd nummer lieten horen, het stembereik werd gemeten en het vermogen meerstemmig te zingen werd beoordeeld.

Veel van de geselecteerde spelers waren gewend om bij de eerste bijeenkomst een tekstboekje en rolverdeling te ontvangen. De verwarring en verbazing was groot toen de eerste anderhalve maand nog niets met tekst en rolverdeling was gedaan. Voor de werkwijze was het belangrijk dat spelers elkaar voor 100% vertrouwden. Daarom stond aan het begin van het werkproces het groepsproces en de thematiek centraal. De kwaliteit van het spel was afhankelijk van het feit of spelers zouden begrijpen wat en waarom

iets in het scenario gebeurt. Ook moesten ze inzicht krijgen in de verschillende personages en hun handelen en bewegen op het toneel afleiden uit hun rol, het stuk en hun tegenspelers. Om het thuisfront van de spelers te betrekken bij de productie werd in juni 2001 een preview georganiseerd waar een aantal scènes en liedjes in ruwe vorm zonder decor werden gepresenteerd.

De voorstellingen

De première stond gepland op vrijdag 14 september, maar werd vanwege de gebeurtenissen in Amerika op 11 september, een dag uitgesteld. Voor de spelers was dat erg moeilijk. Iedereen had zich ingesteld op die vrijdag en de spanningsboog moest nu een dag verlegd worden. Maar alles ging goed. Na de première moesten er nog zeven voorstellingen gespeeld worden. Voor de meeste amateurspelers is dat veel vaker dan normaal. Daar kwam nog bij dat er drie middagvoorstellingen voor scholieren (groep 8 en klas 1, 2 en 3 van het voortgezet onderwijs), gepland waren. Deze scholieren waren op school voorbereid met een speciaal voor hun leeftijd ontwikkelde les. Scholieren reageren over het algemeen al snel verbaal op hetgeen er op het toneel gebeurt. Snel en energiek spelen was dus het devies en dit leidde tot een goed resultaat; de meeste scholen hebben enthousiast gereageerd.

Receptie en impact

Met spanning werd de reactie van publiek en pers afgewacht: de recensies waren lovend en de bezoekers reageerden over het algemeen zeer enthousiast, ondanks dat er natuurlijk best hier en daar een kritische opmerking te beluisteren viel. De meest positieve reacties betroffen het thema: het maken van levensbepalende keuzes en daar verantwoordelijkheid voor nemen, en de groep: er stond een eenheid, er werd met veel plezier en betrokkenheid gespeeld.

Op woensdag 19 september klonk het slotapplaus. Voor veel spelers was het moeilijk om afscheid te nemen van de mensen die ze de afgelopen tijd zo goed hadden leren kennen. Er was een familiegevoel ontstaan door de intensieve samenwerking, het samen doorstaan van alle spanningen en het samen neerzetten van een enorme prestatie.

Een paar weken later werd er reünie gehouden en bleek welke impact het project had gehad op sommige spelers. Veel spelers gaven aan wat ze geleerd hadden en hoe ze in hun eigen vereniging stonden: aanvankelijk onwennig maar ook geïnspireerd om het beleefde door te geven en in te zetten.

Kortom, het is een uniek en zeer waardevol project geweest. Niet altijd makkelijk, bij de groep en ook bij ons als organisator is er sprake geweest van groeipijn, maar zeer leerzaam en inspirerend voor alle partijen. De Stadsgehoorzaal hoopt de regelmaat van de traditie vast te houden en er niet weer zes jaar over heen te laten gaan. Gezien de reacties van de spelers, alle betrokkenen, het publiek en subsidiënten zal dit zeker lukken.